

Albino hos Skade (*Pica pica* (L.)).

I en Skaderede i et højt Elmetræ i Udkanten af Byen Galten fandtes den 8. 6. 1945 4 flyvefærdige Unger af Skade (*Pica pica*), hvoraf de 3 var normalt farvede, meden den fjerde var lyst graahvid overalt. Næb, Ben og Kløer var ogsaa lyse, men Øjnene var mørke. De blev alle 4 kloroformerede og forærede til Aarhus Naturhistoriske Museum. S. R. RASMUSSEN.

Tidlig Ankomst af Gransanger (*Phylloscopus collybita* (Vieill.)).

Jeg har i Aar iagttaget Gransangeren saa tidligt som den 24. Marts. Saa vidt jeg har kunnet efterspore, er den hidtil tidligste Ankomstdato for denne Fugl 1. April (D. O. F. T. 3, 1909, p. 40) og 2. April (D. O. F. T. 28, 1934, p. 57).

TORBEN MUNCK.

Blisgæs (*Anser albifrons* (Scop.)) ved Dybsø og Enø.

Den 5. April 1945 saas en Blisgaas paa Dybsø. 2 Stk. blev skudt ud af en Flok paa 3 Stk. ved Næbet, Enø, Efteraaret 1944. Den, som nedlagde ovennævnte 2 Stk., havde sammen med en Broder for 5-6 Aar siden paa een Dag nedlagt 13 Stk., en anden Dag 9 Stk. og derefter skudt enkelte samme Efteraar heromkring.

ROY CORFIXSEN.

Stormmaage (*Larus canus* L.) ynglende i Træer.

At Stormmaager kan finde paa at anbringe deres Rede i Træer er hørt før, men i en Have paa Enø ruger en Stormmaage paa andet Aar i Træk sine Æg i Toppen af et ca. 4 Meter højt, fladkronet Egetræ.

ROY CORFIXSEN.

ANMELDELSER

IVAR HORTLING: Svenska fågelnamn. — Helsingfors 1944.

Omkring Aarsskiftet udkom denne Bog, som ogsaa maa fange Danskernes Interesse, dels fordi vi vel nok snart igen kommer i nær Kontakt med Svenskerne, og dels fordi der deri er en hel Del Henvisninger til danske Fuglenavne.

Fuglearterne behandles i systematisk Rækkefølge; under hver Art er der en kort Gennemgang af dennes Ejendommeligheder — det være sig i Stemme, Dragt, Væsen eller Levemaade. Saadanne Ejendommeligheder har jo ganske naturligt været medbestemmende for Fuglens Navn, ja,

i visse Tilfælde eneraadende. Efter denne Beskrivelse følger en Fortegnelse over Fuglenes svenske Navne i Finland og Sverige med Henvisning til andre Sprog f. Eks. Norsk og Dansk. Naar Navnets Oprindelse har kunnet spores, har Forfatteren med megen Omhu gennemgaaet dets Udviklingshistorie. Desuden gennemgaaes Fuglens Forekomst i Folketro, Sagn og Myter, og der nævnes i hvilke Egne, de enkelte Navne anvendes.

De mange Ordforkortelser volder noget Besvær, men har man først sat sig ind i dem, er Bogen uhyre interessant at læse — et smukt Arbejde, som man kun kan glæde sig over har kunnet komme fra Nordens Forpost mod Øst midt i en trang Tid.

HARRIET JØRGENSEN.

K. WILLIAMSON: Recent Occurrences of Rare Vagrants and Passage Migrants in the Faeroe Islands. — The Ibis 1945, p. 25.

Den bekendte færøiske Ornitholog, Købmand P. F. PEDERSEN, Nolsø, efterlod sig en Søn, NIELS FR. PEDERSEN Á BOTNI, der har arvet sin Fars ornithologiske Interesser og gennem de senere Aar ogsaa har sendt Fugleskind af sjældnere Arter til Danmark. De under Krigsaarene indsamlede sjældnere Arter har han overladt Forf. af nærværende Afhandling til Bearbejdelse. Følgende er nye for Færøerne: Nordlig Allike (*Corvus monedula*), Guldrossel (*Turdus dauma aureus*), Hvidvinget Terne (*Chlidonias leucoptera*), Dværgterne (*Sterna albifrons*). Talrige andre Fund omtales af sjældne Arter, der blot en eller nogle faa Gange tidligere er truffet paa Øerne, og en Del af Forf.s egne Iagttagelser af Trækgæster og tilfældige Gæster er tilføjet. Ejendommeligt er det, at PEDERSEN omtaler en Sorttrygget Vipstjert (*Motacilla alba yarrellii*), en ♀ ad., der blev nedlagt i Foraaret 1926 „og sendtes til Danmark“ (vel til Zool. Museum). Denne eneste Forekomst af Arten paa Færøerne har hidtil været ukendt, og paa Museet findes det paagældende Skind ikke.

F. S.

JULIAN HUXLEY: Evolution, the Modern Synthesis. — G. ALLEN & UNWIN, London 1942. Pris: 25 Sh.

Et imponerende Værk, der vil faa overordentlig stor Betydning for vor Opfattelse af nogle af de grundlæggende Spørgsmaal i Biologien. Det var efterhaanden et Dogme, at Darwinismen var et overstaaet Stadium, men af dette Værk fremgaar det, at den nyere Tids mange epokegørende Opdagelser indenfor Arvelighedsforskningen og Biologien tværimod støtter de gamle Teorier, selvom de naturligvis nu fortolkes noget anderledes. HUXLEY har her sammenfattet et enormt Stof, og for første Gang ses Arvelighedsforskernes experimentelle Undersøgelser og Zoogeografernes og Systematikernes Resultater under en fælles Synsvinkel. Tidligere var det i Reglen saaledes, at Genetikerne negligerede Systematikernes Arbejde, og *vice versa*. Her vises nu, at begges Insatser er nødvendige for at trænge ind i de komplicerede Processer, som resulterer i Artsdannelsen. Den vældige Fyde af "facts" er hentet fra alle Plante- og Dyrerigetets Afdelinger, men det er for en Ornitholog interessant at se, at Fuglene afgiver en ikke uvæsentlig Del af Materialet, især ved Behandlingen af den geografiske Variation og Polymorfien. Paa disse Omraader har Ornitho-

logien vist Vejen; netop gennem Studiet af Fuglenes Variation er det lykkedes at rykke Artsdannelseens Problemer ind paa Livet.

JULIAN HUXLEY, den bekendte Oxfordprofessor, er en yderst original Videnskabsmand; ikke for intet er han Bror til den berømte Forfatter ALDOUS H. Dette Arbejde betegner hans Hovedværk, og det har ved sin Fremkomst vakt en saadan Opsigt, at det i Krigsaarene 1942—44 har opnaaet at komme i ikke mindre end 3 Oplag. Det er ikke overdrevet at paastaa, at enhver der alvorligt beskæftiger sig med Biologi maa stifte Bekendtskab med dette Værk. Sproget er letlæseligt og levende, og Indholdet kan ikke undgaa at fængsle og incitere og — hvad maaske er det vigtigste — give Impulser til nye Undersøgelser. Noget biologisk Kendskab er dog nok nødvendigt for Forstaaelsen.

Det laa i Luften, at et saadant Værk maatte komme nu. Et uhyre Materiale, ikke mindst ornithologisk, var ophobet i Fagtidsskrifter, og en Sammenfatning af vor Viden var et paatrængende Behov. Opgaven kunde næppe løses bedre end det her er sket, og man har Grund til at formode, at HUXLEYS Bog vil blive et klassisk Værk, der vil virke befrugtende paa Forskningen langt ud i Fremtiden. — Det er symptomatisk, at en lignende Bog (E. MAYR: Systematics and the Origin of Species, New York 1942) samtidigt er udkommet i Amerika; den skal dog være mere ensidigt ornithologisk præget, men den er endnu ikke kommet til Skandinavien, og der kan saaledes endnu ikke tages Stilling til den.

F. S.

J. M. HARRISON: Some Remarks upon the Western Palæartic Races of *Tringa totanus* (Linnäus). The Ibis 1944, p. 493.

I 1932 paaviste den nyligt afdøde engelske Ornitholog CL. B. TICHHURST, at den engelske Rødben var en særlig geografisk Underart, idet den afveg fra den typiske skandinaviske Form bl. a. ved at Sommerdragten kun delvis eller næsten slet ikke blev udviklet. Der gør sig altsaa hos denne Art det samme Forhold gældende, som vi træffer hos Rylen, Hjejlen og Stor Kobbersneppe. I den foreliggende Undersøgelse er et stort Materiale sammenlignet fra europæiske Ynglepladser, omfattende baade den skandinaviske, engelske og islandske Underart. Fra Zool. Museum i København har Forf. laant en Serie danske Fugle, og han kommer til det interessante Resultat, at de danske Rødben er intermedieære mellem den skandinaviske og engelske Form.

F. S.

E. MAYR and J. BOND: Notes on the Generic Classification of the Swallows, *Hirundinidae*. — The Ibis 1943, p. 334.

Man er efterhaanden blevet klar over, at den ensidige Fremhævning af rent strukturelle Karakterer i den zoologiske Systematik gav et skævt Billede af Arternes Slægtskabsforhold og gjorde deres Gruppering mindre naturlig. Med det forøgede Kendskab til Dyrenes Livsforhold, Økologi og Psykologi opdagede man, at mange rent biologiske eller psykiske Træk var meget mere konservative end de strukturelle. Dette gjaldt for Fuglenes Vedkommende ogsaa Fjerdragstens Farver, der tidligere kun i meget ringe Grad blev benyttet som Inddelingsgrundlag, da man antog, at de

var for ustabile, for varierende. Den foreliggende Afhandling er — saa vidt jeg ved — det første alvorlige Forsøg paa at kombinere de nye Synspunkter med den gængse Praksis. Samtlige Grupper af Svaler er inddelt ikke blot paa Basis af Strukturen (Næseborenes Form, Befjering af Mellemfoden, Halens Form, etc.) men ogsaa efter Redeformen (Træhuller — selvgravede Jordhuller — kunstfærdige Ler-Reder), Yngleforhold, Stemme samt Farvetegningen. Ved Hjælp af alle disse Karakterer foretages en ny Slægtsinddeling, der visse Steder er temmelig overraskende men dog gennemgaaende virker ret overbevisende. Der er ingen Tvivl om, at dette Forsøg vil følges af andre i andre Fuglegrupper, men det maa pointeres, at det er farlige Principper at operere med; der maa gaas frem med megen Forsigtighed og Omtanke, ellers kan man risikere at ende i det Kaos, hvis Fremkomst den nuværende Systematik saa fortræffeligt har forhindret. Imidlertid maa det hilses med Glæde, at Grundlaget for Systematiken er blevet udvidet, selvom det sikkert vil falde adskillige ældre Zoologer for Brystet.

F. S.

HUGH B. COTT: Adaptive Coloration in Animals. Med Forord af JULIAN HUXLEY. (508+xxxii pp., en farvelagt Frontispiece, 48 fotogr. Tavler og 84 Tekstillustr.) — METHUEN, London 1940. Pris: 40 Sh.

Spørgsmaalet om Beskyttelseslighed i Dyreriget har altid hørt til de mest omdebaterede i Biologien. Siden DARWIN og WALLACE i forrige Aarhundrede fremsatte deres opsigtsvækkende Teorier om Mimicry, Advarselsfarver, o. s. v., har der ikke været Stilhed om disse Forhold, de mest glødende Forkæmper har kæmpet mod de argeste Modstandere. I de sidste 25 Aar har man Indtrykket af, at en udbredt Skepsis gjorde sig gældende overfor "Mimicry"-Teorierne, mange gik endog saa langt, at de helt benægtede Tilstedeværelsen af Beskyttelseslighed i Naturen. Tilsyneladende Ligheder beroede paa Tilfældigheder. HUGH B. COTT, der er Professor i Zoologi ved Cambridge Universitetet, har nu i denne Bog sat Tingene paa rette Plads. Han paaviser med en Mangfoldighed af Eksempler den uhyre Betydning Dyrenes Farver (og Former) har som Tilpasningsmiddel til Omgivelserne. Alle mulige Tricks benyttes for at faa Individet til at falde sammen med Omgivelserne, eller tværtimod for at fremhæve Dyret. Forfatteren anvender helt nye Betragtningssmaader, baseret paa optiske og psykologiske Faktorer og trænger paa denne Maade langt dybere ind i Problemerne. Ganske overbevisende virker ogsaa de talrige Henvisninger til Anvendelsen af Beskyttelseslighed i Menneskelivet, atter og atter paavises, hvorledes Mennesket, særlig i Nutidens Teknik, anvender de samme Principper, som har været kendt og benyttet af Dyrene længe før Menneskets Opstaaen. Bogen er endvidere værdifuld ved de mange originale Synspunkter. Som Eksempel kan nævnes Paavisningen af den Vægt der i Dragten er lagt paa at skjule eller camouflere Øjet, den Del af Overfladen det er vanskeligst at give Beskyttelseslighed, og som enhver Iagttagere ved ofte er det Mærke, der ved sin Reflektion af Lyset røber et iøvrigt godt skjult Individ.

Det er klart, at Fuglene med deres brogede Fjerdragt maa indtage

en fremstaaende Plads i Beskrivelsen af Beskyttelseslighed, kun Insekterne frembyder paa dette Punkt en rigere Variation. Af Eksemplernes Mangfoldighed kan nævnes Ligheden mellem Vadefuglenes Fjerdragt og Redeomgivelsernes Farver, mange Ægfarvers Tilpasning til friskt Græs, visne Blade, ja endog til Ekskrementer, Gøgeæggets Tilpasning til Vært-fuglenes Ægfarve, o. s. v.

Fremstillingen er overmaade fængslende, og der tages overalt Stilling til den Kritik, der har været rejst, særlig fra Entomologernes Side. Bogen er meget klart og logisk disponeret og let at læse, Forfatteren kommer med mange slaaende Argumenter og siger mange kloge Ord. Enhver, der ønsker at trænge dybere ned i et af de vigtigste biologiske Spørgsmaal, maa læse COTTs Værk. Siden Englænderen E. B. POULTON i Begyndelsen af dette Aarhundrede i en Række dengang meget bekendte Bøger begejstret talte "Mimicry-Teoriens" Sag, er Videnskaben — særlig den eksperimentelle Biologi — gaaet frem med Stormskridt, og COTT har sikkert sagt det sidste Ord i det tidligere saa omstridte Spørgsmaal om Mimicry. — En Literaturliste paa henhved 700 Numre vidner om den Kundskabsfyldte, der ligger til Grund for Værket. Bogen findes paa Universitetsbiblioteket.

F. S.

Haandbog for Jægere, Bind I-II. Anden forøgede Udgave under Redaktion af A. L. V. MANNICHE, med Bistand af Ø. WINGE. (Bd. I 360 pp., Bd. II 344 pp., med mange Fig.). — GYLDENDAL, København 1945. Pris: 46.00 Kr. hft., 65.00 Kr. indb.

Nogle faa Aar efter den første Udgave udsendes en anden og meget forøget Udgave af denne nyttige Haandbog. Mange af Artiklerne fra første Udg. er omarbejdede og mange nye er kommet til, f. Eks. udmærkede Oversigter over Jagtraadets Virksomhed og om Reservater. Stoffet, der naturligvis er behandlet med særligt Henblik paa Jægernes Interesser, er fordelt mellem en hel Række Medarbejdere. En Serie Artikler skildrer de jagtbare Fugle systematisk. Saaledes beskrives Andefuglene af A. L. V. MANNICHE, „Andre Svømmefugle“ og Vadefugle af H. SCHÆEL, Bekkasiner og Rovfugle af MANNICHE, Maager af R. SPÄRCK, Sneppen af CHR. JUËL, Kragen og Skaden af P. RØRBÆK. Disse Artikler giver udmærkede Beskrivelser og Angivelser over Forekomst, Livsforhold, o. s. v., men de indeholder — ifølge Sagens Natur — ornithologisk intet Nyt. MANNICHE siger om Andefuglene, at man kan kende unge og gamle Fugle paa Forskellen i Styrefjerens Form, men burde have tilføjet det ikke uvæsentlige Forhold, at Forskellen med Sikkerhed kun er til Stede i August, idet Fældningen hos Ungfuglene allerede begynder i Sept. Man noterer med Glæde MANNICHES skarpe Afstandtagen fra Jægernes hensynsløse Fremfærd mod Rovfuglene i tidligere Tid; nu er jo dette heldigvis et for længst overvundet Stadium. Det er Værker som dette, skrevet af kyndige Folk, der bidrager til at oplyse Jægerne om de faktiske Forhold og derigennem i høj Grad tjener til at ændre den tidligere saa ensidige Indstilling overfor den vilde Fauna. RØRBÆKS Artikel om Kragen er bemærkelsesværdig ved sin Blidhed mod denne Jægernes Fjende Nr. 1, men han — som de

fleste Jægere — ser for ensidigt paa denne Fugl. Allerede Brødrene WINGE gjorde opmærksom paa, at Landmændene ikke altid deler Jægerens Syn paa Kragen, og moderne Ernæringsundersøgelser har godtgjort at Kragen set fra Landbrugets Side gør mere Nytte end Skade. I hvert Fald maa man som Ornitholog tage stærk Afstand fra de nu anvendte Forfølgelsesmaader (udlagt Fosformos, o. s. v.), der jo desværre kan misbruges.

Værket indeholder endvidere fyldige Bidrag om Haarvildtet, om Opdræt af Fasaner og andre Hønsefugle, om Vaaben, Hunde m. m. Overalt i Teksten er med ødsel Haand spredt fortrinlige Fotografier, de fleste af ARTHUR CHRISTIANSEN, og det maa i det hele taget siges, at Billedredaktørerne, OTTO PEERS og LUDVIG SVENDSEN har været meget rundhaandede. Haandbog for Jægere vil saaledes være en Pryd for enhver Jægers Boghylde. Er tilsendt D. O. F.s Bibliotek.

F. S.

H. N. SOUTHERN: The Economic importance of the House Sparrow, *Passer domesticus* L. — The Annals of Applied Biology, **32**, 1, 1945, p. 57—67.

Denne Afhandling har særlig Interesse herhjemme for Tiden grundet paa de af Jagtraadets Vildtundersøgelser foranstaltede Undersøgelser over Graaspurvens Føde og Udbredelse i Landet og den deraf følgende Diskussion om dens Nytte eller Skade. Ved en Bearbejdelse af samtlige Data fra en lang Række Lande kommer SOUTHERN til det Resultat, at Graaspurven sandsynligvis gør Skade paa opdyrket Land, naar Spurvebestanden opnaar en særlig stor Tæthed. Fangst i Fælder efter Yngletiden kan raade Bod herpaa uden at udrydde Bestanden. Spurven gør endvidere rimeligvis Nytte dels i Frugtplantager, Haver og Byer, dels paa Landet under Angreb af skadelige Insekter, samt altid efter Klækningen af Ungerne, idet disse som bekendt fodres med Insekter.

F. S.

L. v. HAARTMAN: Zur Biologie der Wasser- und Ufervogel im Schärengebiet Südwestfinnlands. — Acta Zoologica Fennica **44**, 1945, p. 1—120, 31 Tabeller, 12 Diagrammer, 12 Kort, 7 Tekstfig. og 1 Kortblad.

En Række finske Ornithologer har i mange Aar beskæftiget sig med Søfuglenes Biologi og Økologi, og særlig er Fuglelivet i de udstrakte finske Skærgaarde gjort til Genstand for Undersøgelse. I nærværende Afhandling er Resultaterne publiceret af mangeaarige Undersøgelser i et Skærgaardsomraade vest for Åbo og samtidig er foretaget en Sammenfatning af de tidligere Undersøgelser. De meget omfattende og minutiøse Iagttagelser er overalt sat i Relation til de nye Resultater indenfor Plante- og Dyreøkologien og faar derved ganske særlig Interesse. Der gøres nøje Rede for alle terminologiske Udtryk, idet det for Fremtidens Undersøgelser er af største Betydning, at dette Grundlag er i Orden. Der gennemgaaes Fuglelivet i de forskellige Zoner af Skæromraadet; særlig store Forskelle gør sig gældende mellem de i de ydre nøgne Skær levende Arter (Extrataeniaterne) og de paa de inderste, naaleskovklædte Skær ynglende Former (Intrataeniaterne). Et Kapital om Vandfuglenes Nærings-

optagelse giver interessante Meddelelser om forskellige Ænders Dykkeevne. Et stort Afsnit handler om forplantningsbiologiske Optegnelser. Interessant er Afsnittet om de to Køns Talforhold hos nogle Andefugle, om Yngletid, Ægtal m. m. Om visse Andefugles Tilknytning til Maagefuglekolonier er der tidligere fra finsk Side skrevet en Række Afhandlinger. HAARTMAN er af den Opfattelse, at Tilknytningen f. Eks. hos Troldanden ikke skyldes den Nytte Maagerne gør ved at jage Krager og andre Angribere bort, men han giver ingen anden Forklaring. Disse sociologiske Forhold er jo ogsaa blevet drøftet her i Tidsskriftets senere Aargange (KOFOED, NORUP, CHRISTIANSEN, DEBOIS, SALOMONSEN), særligt Forholdet mellem Høgesanger og Tornskade eller mellem Hættemaage og Splitterne. En Tilknytning til Hættemaagen har ogsaa fornyligt TÅNING paavist for Svømmeænderne paa Klægbanken. HAARTMAN nævner disse og andre Undersøgelser og kan kun forklare Forholdet ved at antage, det skyldes en Trang til Selskabelighed hos Arterne. Dette kan sikkert spille en Rolle, f. Eks. i Kolonierne paa Fuglebjergene, men lyder usandsynligt i de foreliggende Tilfælde. HAARTMAN nævner f. Eks., at næsten alle de førstlagte Kuld af Toppet Lappedykker stjæles af Krager, idet Rørene ikke er vokset op endnu om Reden, og det øjensynligt er en daarlig Beskyttelse at dække Æggene med Redematerialet. Den sorthalsede Lappedykker yngler i Danmark og Sydsverige i nøje Tilknytning til Hættemaagekolonier, hvilket effektivt beskytter Rederne mod Kragerne, saaledes at man ikke kan undgaa at drage den Slutning, at Beskyttelsen er Aarsagen til Sociabiliteten. Usandsynligheden af, at Trangen til Selskabelighed skulde spille nogen særlig Rolle bestyrkes ogsaa af, at enlige Arter, der ikke yngler kolonivis, saasom Stenvenderen, ofte slutter sig til Ternekolonier.

HAARTMANS Afhandling er baaret af en udstrakt Viden paa vidt forskellige Omraader af Biologien. Undersøgelserne er meget nøjagtige og betyder et stort Skridt fremad i vort Kendskab til Søfuglenes Biologi.

F. S.